

Vlaams
Parlement

vergadering **C97 – LEE15**
zittingsjaar 2013-2014

Handelingen

Commissievergadering

Commissie voor Leefmilieu, Natuur, Ruimtelijke Ordening
en Onroerend Erfgoed

van 14 januari 2014

INHOUD

Vraag om uitleg van mevrouw Valerie Taeldeman tot mevrouw Joke Schauvliege, Vlaams minister van Leefmilieu, Natuur en Cultuur, over de vervolgcampagne inzake sociale maatregelen voor drinkwater - 697 (2013-2014)	3
Vraag om uitleg van de heer Wilfried Vandaele tot mevrouw Joke Schauvliege, Vlaams minister van Leefmilieu, Natuur en Cultuur, over het vangen van bevers - 712 (2013-2014)	6
■	

Voorzitter: de heer Bart Martens

Vraag om uitleg van mevrouw Valerie Taeldeman tot mevrouw Joke Schauvliege, Vlaams minister van Leefmilieu, Natuur en Cultuur, over de vervolgcampagne inzake sociale maatregelen voor drinkwater - 697 (2013-2014)

De voorzitter: Mevrouw Taeldeman heeft het woord.

Mevrouw Valerie Taeldeman: Voorzitter, minister, collega's, iedereen hier in de commissie is het er volgens mij over eens dat het onmenselijk is om gezinnen zomaar af te sluiten van de toevoer van het drinkwater omdat ze hun waterfactuur niet kunnen betalen. Daarom werden in deze legislatuur een pak maatregelen genomen om mensen tegen die afsluiting van drinkwater te beschermen. Sinds 1 januari 2014 zijn ook extra sociale maatregelen in werking getreden.

Concreet houdt dit bijvoorbeeld in dat de drinkwatermaatschappijen niet alleen verplicht zijn om de klant die in gebreke blijft, te verwittigen van een nakende afsluiting, maar ook de gebruikers die van de klant in kwestie afhankelijk zijn, zoals huurders. Daarnaast moeten de maatschappijen een termijn van zes weken respecteren tussen deze kennisgeving en de uiteindelijke afsluiting. Binnen deze termijn kan nog steeds een regeling worden getroffen met de drinkwatermaatschappijen.

Ook worden een aantal sociale openbaredienstverplichtingen opgelegd aan de watermaatschappijen. Zo wordt de vrijstelling tot betaling van de vaste vergoeding voor financieel kwetsbare klanten in heel Vlaanderen toegepast. De ruimere groep van beschermde klanten krijgt bovendien recht op onder meer een gratis waterscan en een maandelijkse betaling. Ook de regeling in verband met het recht op een minnelijke schikking werd geoptimaliseerd.

In oktober 2012 lanceerde de Vlaamse Milieumaatschappij in uw opdracht de campagne 'Goed geregeld is geld gespaard'. Deze campagne belichtte in eenvoudige, heldere taal de rechten en plichten van gebruikers van leidingwater en richtte zich specifiek tot mensen in armoede. Naar aanleiding van de nieuwe maatregelen die sinds 1 januari 2014 van kracht zijn, zou de Vlaamse Milieumaatschappij (VMM) een vervolg op deze campagne voorbereiden. De uitvoering is gepland in februari 2014.

Minister, ik stelde u daarover graag een aantal vragen. Kunt u toelichten wat de campagne van de VMM precies zal inhouden? Wat is de kernboodschap die zal worden overgebracht? Welke kanalen zullen hiervoor worden ingezet? Heel belangrijk is de doelgroep: tot wie wordt de campagne gericht? Wat zijn de timing en de planning van de campagne? En ik wil ook graag eens polsen naar de kostprijs van de campagne.

De voorzitter: Minister Schauvliege heeft het woord.

Minister Joke Schauvliege: Voorzitter, mevrouw Taeldeman, u weet dat deze campagne aansluit bij het meersporenbeleid op het vlak van water dat we tijdens deze legislatuur hebben gevoerd. Dat heeft te maken met het feit dat we nu 'de beschermde klant' hebben aangeduid en dat we de rechten en plichten van zowel de leverancier als van de klant duidelijker hebben omschreven.

Het is een meersporenbeleid dat gedurende jaren werd uitgetekend. Het is goed dat men weet wat de nieuwe rechten en plichten zijn, en daarom hebben wij de VMM de opdracht gegeven om in oktober 2012 te starten met de communicatiecampagne 'Goed geregeld is geld gespaard'. Het is een campagne die heel helder, klaar en duidelijk is en bijgevolg voor iedereen toegankelijk is, ook voor de kwetsbare groepen die vaak geconfronteerd worden met problemen en met de betaling van de factuur. Het is net voor hen belangrijk om te weten wat de rechten en plichten zijn.

We hebben de campagne speciaal ontwikkeld voor moeilijk te bereiken doelgroepen, mensen die laaggeletterd zijn, laaggeschoolden. We hebben ook samengewerkt met de OCMW's om

de campagne te verspreiden. In de loop van 2013 werd ook een specifiek beleid ontwikkeld voor sociaal kwetsbare groepen. Zo hebben we het Drinkwaterdecreet, maar ook het LAC-decreet (lokale adviescommissie) gewijzigd. De afsluitregeling is nu veel beter geregeld en wordt echt een uitzondering. Het kan enkel om ‘klaarblijkelijke onwil’ gaan. Iemand die de mogelijkheid om te betalen niet heeft, kan niet worden afgesloten, het gaat enkel nog over ‘klaarblijkelijke onwil’. Voortaan wordt duidelijk gedefinieerd in welke zeer uitzonderlijke gevallen mag worden afgesloten en dat met een maximaal optreden van een derde partij, namelijk een LAC of de VMM.

Aanvullend hebben we de sociale openbaardienstverplichtingen opgelegd. Dit uitvoeringsbesluit is op 6 december definitief goedgekeurd en is vanaf 1 januari 2014 in werking. Met dit besluit krijgen leefloners, bejaarden met een minimumpensioen en gehandicapten met een vervangingsinkomen, een vrijstelling van de vaste vergoeding voor de drinkwatercomponent. De nieuwe afsluitreglementering beschermt tegen onmiddellijke afsluiting, en bij betalingsmoeilijkheden kan contact worden opgenomen met het OCMW.

We hebben ook het begrip ‘beschermd klant’ ingevoerd. Dit is de beschermd afnemer energie. Beschermd klanten hebben voortaan recht op een gratis waterscan, een maandelijkse betaling, geen herinneringskosten en een gratis meterstandopname bij hen thuis.

We hebben ook een betere en billijkere regeling ingevoerd bij verborgen lekken in huis. Die kunnen dramatische gevolgen hebben en aanleiding geven tot gigantische facturen. We hebben er een regeling voor geïntroduceerd.

Vanaf 1 januari 2014 krijgen de watermaatschappijen dus inderdaad een aantal extra dienstverplichtingen. Om de betrokkenen goed te informeren komt er opnieuw een communicatiecampagne. Eigenlijk is het een vervolgcampagne. We willen de kwetsbare klanten informeren over de bijkomende sociale maatregelen, over de rechten en plichten. De campagne gaat natuurlijk niet alleen over informatie, rechten en plichten, maar ook over tips om een hoge waterfactuur te vermijden.

We willen ook de hulpverleningssector ondersteunen met extra communicatiemiddelen om de juiste informatie aan de klanten aan te reiken. Om het project deskundig te begeleiden werd binnen de VMM een klankbordgroep opgericht met vertegenwoordigers van OCMW's en armoedeverenigingen. De campagne zal maximaal aansluiten bij de bestaande campagne. De slogan ‘goed geregeld is geld gespaard’ blijft behouden, maar er komt wel een nieuw campagnebeeld dat nog meer zal aanspreken. Er wordt ook in aangepaste flyers voorzien en in posters voor de OCMW's en Woonwinkels. Ook is er een kort filmpje dat zal worden getoond in de wachtkamers van de OCMW's.

Het is de bedoeling om met deze campagne in de loop van het voorjaar 2014 te starten. Het gaat om een lowbudgetcampagne. De totale kostprijs wordt geraamd op 15.000 euro. De campagne wordt daarom ook niet uitbesteed, maar wordt bij de klankbordgroep zelf uitgewerkt. De campagne zal worden bekendgemaakt via een persbericht langs de communicatiekanalen van de VMM, maar ook van de Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten (VMSG), de OCMW's en armoedeverenigingen. Er komt ook een gerichte mailing naar OCMW's, thuisbegeleidingsdiensten, armoedeverenigingen en diverse andere partners. En dan zijn er dus ook de videofilm en de posters voor in de wachtkamers van het OCMW.

Tot hier de plannen die we hebben, mevrouw Taeldeman, voor het bekendmaken van de verschillende stappen die we tijdens deze legislatuur hebben gezet in verband met drinkwater en meer bepaald voor het socialer maken ervan.

De voorzitter: Mevrouw Taeldeman heeft het woord.

Mevrouw Valerie Taeldeman: Voorzitter, minister, niemand in deze commissie kan ontkennen dat er op het vlak van het sociaal beleid inzake drinkwater heel veel is gebeurd. Ook in

deze commissie hebben we altijd heel uitgebreid kunnen praten over deze thematiek. Dat gebeurde aan de hand van hoorzittingen waarna door u verschillende maatregelen werden genomen.

Ik ben heel tevreden dat er een vervolgcampagne komt en dat in de klankbordgroep de verenigingen waar armen het woord nemen, heel nauw worden betrokken opdat in een heel duidelijke, eenvoudige taal duidelijk wordt gemaakt wat de extra sociale maatregelen inzake drinkwater inhouden. Ik kijk alvast uit naar de campagne die in het voorjaar van 2014 zal worden gevoerd.

Minister, nog een vraagje. Vorig jaar heb ik kort na het goedkeuren van het besluit van de regering op 6 december 2013, gevraagd in hoeverre sinds die datum de OCMW's werden ingelicht over de nieuwe maatregel. Waarschijnlijk is er een rondschrijven geweest ten aanzien van de LAC's en de lokale besturen. Klopt dit?

De heer Bart Martens: Die gratis waterscan staat open voor de beschermde klanten. In welke mate kunnen ook gezinnen die voor de LAC moeten verschijnen wegens betalingsproblemen enzovoort, genieten van het aanbod van zo'n gratis waterscan? Als ik me niet vergis, is het bij de energieproblematiek zo dat mensen die voor de LAC verschijnen wegens problemen in verband met de betaling van hun energiefacturen, kunnen genieten van een gratis energiescan. Het zou nuttig zijn om ook een waterscan aan te bieden.

Ik herinner me nog goed dat uit de studie van de Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen (SERV) bleek dat mensen met betalingsproblemen kennelijk een meer dan gemiddeld waterverbruik hebben. Juist bij die gezinnen zijn er misschien ook verborgen lekken of is er een besparingspotentieel dat die mensen kan helpen om hun rekeningen te betalen. In welke mate kan ook de sociale economie worden ingeschakeld voor die waterscans? Voor de energiescans hebben veel gemeenten een beroep gedaan op de sociale-economiebedrijven, de energiesnoeiërs die onder de koepel van Commotie opereren. Dat heeft heel goede resultaten gehad. Zo zijn er mensen die doorstromen naar het reguliere arbeidscircuit.

Ik kan me ook voorstellen dat het nuttig kan zijn om diezelfde mensen te leren een waterscan uit te voeren zodat die twee samen kunnen sporen. Zo kan de behandeling van de dossiers op de LAC door de OCMW's gezamenlijk gebeuren, maar kunnen ook de energiescans en de waterscan samen gebeuren zodat er een collectief afbetalingsplan kan worden gemaakt, zowel voor de drinkwaterfacturen als voor de energiefacturen. In welke mate zijn er al stappen in die richting gezet?

Minister Joke Schauvliege: Mevrouw Taeldeman, wat uw vraag over informatie betreft, is er een rondschrijven geweest maar was er ook heel specifiek een studiedag. Daar was veel belangstelling voor. Daar is alles nog eens goed uitgelegd aan iedereen die het wilde horen.

Mijnheer Martens, de waterscan is overeenkomstig een besluit dat wij hebben genomen, voorbehouden aan die beschermde klant en is voorlopig nog niet uitgebreid. Dit is ook nog maar de start. Ik sluit niet uit dat we dat in de toekomst kunnen doen.

Wat de sociale economie betreft, is mijn antwoord min of meer hetzelfde. Het is pas nu geïntroduceerd. Het is de bedoeling dat dit nu vanuit de drinkwatermaatschappijen wordt uitgevoerd. Wanneer dat technisch haalbaar is, is dat een mogelijkheid waar we verder rekening mee kunnen houden. Als dit een succes blijkt te zijn, zal het uiteraard ook nodig zijn om dit uit te breiden.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

■

Vraag om uitleg van de heer Wilfried Vandaele tot mevrouw Joke Schauvliege, Vlaams minister van Leefmilieu, Natuur en Cultuur, over het vangen van bevers - 712 (2013-2014)

De voorzitter: De heer Vandaele heeft het woord.

De heer Wilfried Vandaele: Ik heb altijd al het fijne willen weten over het wel en wee van de beverpopulatie in Vlaanderen.

Natuurpunt toonde zich eind 2013 bezorgd. Zij spraken over een lightversie van het soortenbeschermingsprogramma (SBP) voor de bever. Het instrument zou door het Agentschap voor Natuur en Bos (ANB) en door de Vlaamse Milieumaatschappij (VMM) worden ontwikkeld om bevers die schade veroorzaken, weg te vangen en op geschiktere plaatsen weer vrij te laten.

Een soortenbeschermingsprogramma voor een bepaalde dier- of plantensoort is mogelijk, mits die soort voorkomt op de bijlage in het soortenbesluit – en dat is het geval – en als bedreigd aangemeld staat op een erkende rode lijst, in een van de vier categorieën ‘uitgestorven’, ‘bedreigd met uitsterven’, ‘bedreigd’ of ‘kwetsbaar’. De bever staat nog aangemeld als ‘uitgestorven in Vlaanderen’, maar dit plaatje klopt al een tijdje niet meer. In welke categorie hij wel thuishoort, is niet duidelijk. Hoeveel bevers er zijn, weet men ook niet exact. Schattingen van de Beverwerkgroep variëren tussen 120 en 150 dieren. Dat is nog niet immens veel, maar ze zijn dus zeker niet uitgestorven.

Men weet ook niet hoe het zit met de genetische diversiteit van de dieren. Een speciaal beschermingsplan opstellen impliceert dat er een gedegen monitoringprogramma wordt uitgewerkt en uitgevoerd. Dat zou in het beverplan als doel zijn opgenomen en het Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek (INBO) zou daarover een voorstel uitwerken.

De vraag is of het huidige SBP-voorstel alle nodige informatie bevat om te verzekeren dat deze Europees beschermde soort naar een gunstige staat zal evolueren, en of voor het wegvangen wel de juiste afwegingen worden gemaakt door de juiste instanties. Het is niet onbelangrijk dat een soort die bij ons was verdwenen, er nu weer is. Enerzijds heerst daar vreugde over maar anderzijds veroorzaken zij ook wel schade. Vraag is dan ook hoe we daarmee omgaan.

Minister, bevat het voorstel een evenwichtige maatregelenmix tussen belangen van mens en dier? Hoe wordt dit soortenbeschermingsprogramma juridisch verankerd in het Soortenbesluit, aangezien de status van de bever op de rode lijst als uitgestorven in Vlaanderen achterhaald is? Is het wegvangen voor u de enige mogelijkheid om met beveroverlast om te gaan en is het resultaat ervan duurzaam gezien de grote actieradius van het dier? Welke zones in Vlaanderen worden momenteel als geschikt leefgebied beschouwd om de weggvangen bevers te plaatsen? Welke zones worden om welke redenen uitgesloten?

De voorzitter: Minister Schauvliege heeft het woord.

Minister Joke Schauvliege: Mijnheer Vandaele, ik begin met te verduidelijken dat de opmaak van het soortenbeschermingsprogramma voor de bever wordt gecoördineerd door het ANB. Naast de VMM zijn ook de andere waterbeheerders zoals provincies, Waterwegen en Zeekanaal (W&Z) en nv De Scheepvaart betrokken bij het opmaken van dit soortenbeschermingsplan. Ook zij worden immers geconfronteerd met de bever. Daarvoor wordt de Coördinatiecommissie Integraal Waterbeleid (CIW) als overlegplatform gebruikt.

De bever is een habitatrichtlijnsoort die een populatie in Vlaanderen op eigen kracht weet uit te bouwen. De populatie groeit momenteel traag maar gestadig zonder dat er allerhande inrichtingsmaatregelen voor nodig zijn. De bever profiteert immers mee van andere herstelmaatregelen die momenteel worden uitgevoerd zoals onder meer waterkwaliteits- en structuurherstelmaatregelen in uitvoering van de kaderrichtlijn Water. Ik zie momenteel dan ook geen noodzaak om specifiek voor de bever bijkomende mensen en middelen in te zetten

voor specifieke habitatherstelmaatregelen. Ik ben van mening dat het beperken van het risico op conflicten momenteel de belangrijkste en meest noodzakelijke maatregel vormt met het oog op het begeleiden van de actuele beverpopulatie naar een maatschappelijk aanvaarde en duurzame Vlaamse populatie.

Het huidige ontwerp van soortbeschermingsprogramma bevat daarom onder andere een pakket aan maatregelen dat gericht is op het verkleinen van het schaderisico. Dit gaat onder meer om een afsprakenkader met de waterbeheerders om enerzijds duidelijkheid te scheppen over welke maatregelen ze waar kunnen nemen, en anderzijds ook om een snel en efficiënt ingrijpen mogelijk te maken wanneer dit nodig is. De waterbeheerders zijn immers bevoegd en aansprakelijk voor het beheer van hun waterlopen en nemen daarom bij het beheer van de bever een sleutelpositie in. Zij beschikken immers ook over de expertise om de mogelijke impact van de aanwezigheid van de bever op het watersysteem goed in te schatten.

De procedure die momenteel wordt gevolgd, is dat men voor elk individueel conflict telkens een afwijking op het Soortenbesluit moet aanvragen bij het ANB. Dat vraagt wat tijd en leidt tot een administratieve belasting die via een degelijk afsprakenkader kan worden vermeden in voor de hand liggende gevallen. Ik denk dat het duidelijk is dat situaties waar een reëel risico bestaat op aanzienlijke waterschade door aanwezigheid van de bever, bijvoorbeeld de bouw van dammen in dorpskernen of het graven van holen in waterkerende dijken, onmiddellijk moeten kunnen worden aangepakt. Een beschermingsplan waarin risicobeheersing centraal staat, voorkomt bovendien ook dat mensen het recht in eigen handen nemen.

Naast de acties inzake risicobeheersing werd ook een blauwdruk over monitoring en evaluatie uitgewerkt in overleg met het INBO en de Universiteit Antwerpen. In het monitoringprogramma wordt voorgesteld een leidraad op te maken voor bevervriendelijke inrichtingswerken, migratieknelpunten en kwetsbare waterwegen te inventariseren en eventueel ook een actieve populatiecontrole uit te werken. Dit ontwerpplan, dat me een goede basis lijkt om op een onderbouwde en evenwichtige manier tot een duurzame Vlaamse populatie te komen, is momenteel het voorwerp van overleg met alle betrokken actoren.

U weet dat er een rode lijst voor de zoogdieren wordt opgemaakt. Het INBO werkt daar momenteel aan. Als dat is goedgekeurd, zal het soortenbeschermingsprogramma ook effectief juridisch kunnen worden vastgesteld waarin dan specifiek op de bever wordt ingezet.

Uiteraard is de wegvangmogelijkheid niet de enige mogelijkheid. Bevers zijn zeer territoriaal, en een vrijgekomen territorium kan al snel worden ingenomen door een andere bever. Bovendien is het wegvangen van de dieren niet eenvoudig. Er moet daarom steeds worden nagegaan of er een alternatieve aanpak kan worden gehanteerd. Het ANB heeft daarvoor een afwegingskader uitgewerkt, dat gebiedsgericht wordt ingevuld. Dat betekent dat in sommige zones sneller kan worden overgegaan tot wegvangen dan in andere zones. Natuurlijk is het ook belangrijk dat er wordt gemonitord, en eventueel bijgestuurd.

Als er geen alternatieve oplossingen mogelijk zijn en er toch voor wordt geopteerd om bevers te verplaatsen, dan gebeurt dat ook in overleg met het ANB. Zij bepalen wat de meest geschikte uitzetlocatie is. Zo worden er dus geen bevers geplaatst binnen een zone waar geen ruimte meer is voor bijkomende territoria. Anderzijds worden er ook geen bevers geplaatst in een gebied waar de kans op conflicten met menselijke activiteiten groot is. Zoals ik daarnet ook al zei, zullen er ook geen bevers worden verplaatst naar locaties waar er conflicten met ander landgebruik mogelijk zijn.

Ik hoop zo een antwoord te hebben gegeven op al uw bevervragen.

De voorzitter: De heer Vandaele heeft het woord.

De heer Wilfried Vandaele: Minister, ik ben u zeer dankbaar omdat u net de grote hiaten in mijn kennis met betrekking tot de bever hebt opgevuld.

De bever spreekt niet het meest tot de verbeelding. Ooit, toen ik nog bij de VMM zat, wou men er een brochure uitgeven over de verbeterende waterkwaliteit. De dienst wou een bever op de kaft ervan zetten. Ik heb dat afgeraden. Ik zei: zet er een ijsvogel op, zet er iets anders op, maar alstublieft geen bever. Het is echter toch goed dat die terug is. Daaraan zien we natuurlijk dat de inspanningen met betrekking tot de waterkwaliteit toch hun vruchten hebben afgeworpen.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

■